JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Valta, Reijo

Title: Meuronen, Egon (1922-2005)

Year: 2019

Version: Accepted version (Final draft)

Copyright: © 2019 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Valta, R. (2019). Meuronen, Egon (1922-2005). In Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Studia Biographica, 4. http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-010116

Meuronen, Egon
(1922 - 2005)

sarjakuvantekijä, taidemaalari

Egon Meuronen teki elämänsä aikana kaksi taiteilijauraa. Ensin hän toimi Helsingin Sanomien päivittäisten sarjakuvien tekijänä reilut pari kymmentä vuotta 1943 - 1965. Vuoden 1957 Suomen taiteilijain vuosinäyttelystä saamansa positiivisen palautteen perusteella Meuronen päätti siirtyä taidemaalariksi. Hänet muistetaan herkkävireisenä akvarellistina, jonka töitä arvostivat niin asiantuntijat kuin suuri yleisö.

Egon Meuronen syntyi Viipurissa 1922 työnjohtaja Otto Meurosen ja ompelija Aino Parosen perheeseen. He muuttivat Helsinkiin pojan ollessa viisivuotias, joten pääkaupungista tuli hänen kasvuympäristönsä. Opinnot Taideteollisessa keskuskoulussa Ateneumissa alkoivat 1936.

Meuronen palveli jatkosodan aikana ilmavoimien esikunnassa. Sarjakuvantekijän ura alkoi tuolloin. Meurosen ensimmäinen julkaistu sarjakuva oli Ilmailu-lehteen tehty humoristinen Asarias Ahtopaine (1943 - 1944). Samana vuonna Meuronen tarjosi Helsingin Sanomille realistisempaa jatkosarjaa Syöksypommittajat. Sarjakuvan ajankohtaisuutta kuvasi hyvin se, että julkaisemisesta neuvotellessa Helsingissä annettiin ilmahälytys. Päivittäinen jatkuvajuoninen strippi oli sotapropagandaa. Myöhemmin Meuronen on muistellut, että hän siisti sarjakuvaa piirtäessään käsikirjoittaja Rolf Dahlgrenin jyrkimpiä tekstejä.

Syöksypommittajat ja Asarias Ahtopaine loppuivat ilmestymästä syyskuun alussa 1944 sotatoimien lakatessa. Sotien loppuvaiheessa Meuronen viimeisteli opintonsa 1945. Hän jatkoi Ilmailu-lehden kuvittamista ja rinnalle tuli muita toimeksiantajia, muun muassa kustannusosakeyhtiö Karisto. Uusia seikkailusarjakuvia syntyi; uudessa kokonaan suomalaisin voimin tehdyssä Piirtopalat-lehdessä ilmestyi tieteisseikkailusarja Tohtori X 1945 ja nuortenlehti Kimmossa Tiedustelija Haukansilmä 1948.

Meuronen palasi Helsingin Sanomiin 1949. Eljas Erkko osti lehteensä päivittäisen Into Ilves -strippisarjakuvan. Sarjan päähenkilö oli jäyhä pohjalainen maalaispoika, joka arki kului metsissä, kalassa ja naapurien kanssa kinastellessa. Seuraavana vuonna 1950 Ilta-Sanomissa alkoi raitapaitaisesta laitakaupunkilaispojasta Sakusta kertova strippi. Sakuun lienee suodattunut tekijän omia lapsuuden ja nuoruuden kokemuksia. Meurosen 1950-luku kului suurelta osin kahta päivittäistä sarjakuvaa tehdessä. Saku jatkui runsaan vuoden taukoa lukuun ottamatta vuoteen 1959. Helsingin Sanomissa Into Ilves vaihtui vuoden 1957 alusta Välskärin kertomuksiksi. Myöhemmissä haastatteluissa Meuronen kertoi käsikirjoittamisen olleen vaikein osa-alue sarjakuvien tekemisessä. Zachris Topeliuksen kertomusten muuntaminen sarjakuvien muotoon helpotti työtä.

Meuronen muutti 1950-luvun alussa Helsingistä Kemin ja Simon kautta Hämeenlinnaan. Mukana seurasivat puoliso Elli ja Kemissä 1952 syntynyt esikoinen Juha. Ensimmäiseen taidenäyttelyyn Meuronen osallistui 1954 uudessa kotikaupungissaan. Ratkaisevan kipinän taiteenalan vaihtamiseen antoivat Helsingin Taidehallissa pidetyn vuoden 1957 Suomen taiteilijain näyttelyn tiukat karsinnat. Meuronen pääsi mukaan näyttelyyn. Hän kuitenkin jatkoi Välskärin kertomukset loppuun ja aloitti vielä uuden päivittäissarjan, jonka pääosassa oli kansainvälinen lentäjäsankari Esa Ahto. Lopullisesti sarjakuvat jäivät 1965, jolloin Meuronen nimitettiin Hämeen Sanomien mainospäälliköksi. Puoliso Elli

Meuronen osallistui miehensä työhön viivoittamalla ruutuja ja kumittamalla luonnosviivat pois valmiista sarjakuvista.

Sarjakuvien satavuotisjuhlien yhteydessä 1996 Suomen sarjakuvaseura myönsi Egon Meuroselle ja Olavi Vikaiselle Puupäähattu-tunnustukset. Palkintoperusteluissa Meurosen sarjakuville sanottiin olevan "ominaista pelkistynyt piirrosviiva, joka oli selkeän alisteinen tarinalle". Tekijä siis loi kullekin sarjakuvalleen omanlaisensa visuaalisen ilmeen. Jokainen Meurosen sarjakuva oli ajankuva, ja kunkin sarjakuvan kuvaama elämänpiiri poikkesi täydellisesti edeltäjistään.

Hämeenlinnassa yhteistyö paikallisen kustantamon Kariston kanssa jatkui. Meuronen kuvitti kirjoja, esimerkiksi Atte Ennalan Hopeakielisen harpun (1955) ja Rauha Kilven Satuprinsessan ja metsätontun (1960).

Kuvataiteilijana Meurosen tyyli kehittyi uran myötä. Hän piti 1983 antamassaan haastattelussa jatkuvaa uudistumista tärkeänä. Samalla hän summasi kehittymistään seuraavasti: "Aloitin realistina. Sitten opin pelkistämään, esittämään asioita runollisemmin. 60-luvulla olin informalisti, 70-luvulla palasin vapautuneempana käsitteelliseen muotoon." Meurosen varhaisimmat öljyvärimaalaukset noudattivat modernismin perinteitä. 1950-luvulla maalaukset muuttuivat karsitummiksi, kubistisvaikutteisiksi tarkasti sommitelluiksi töiksi.

Ilmaisun pelkistyminen jatkui 1960-luvulla. Suomalaista taidetta laajemminkin leimannut informalismi antoi Meuroselle mahdollisuuden kokeilla abstraktia ilmaisua, tehdä kollaaseja ja käyttää erilaisia materiaaleja. Luontoabstraktioista Meuronen päätyi niukkoihin luontokuvauksiin, joissa karu luonto kiteytyi muutamiin herkkiin ja kuulaisiin vetoihin. Luonto tuli tärkeäksi muutenkin: Meuronen osallistui 1969 Kuhmon koskien puolesta pidettyyn protestinäyttelyyn. Akvarellista, vesiväreistä tuli Meurosen keskeisin ilmaisutapa. "Akvarelli on runoa, jota pitää tehdä hitaasti kiiruhtaen", Meuronen totesi 1983.

Meurosen nimi mainittiin 1960-luvun lopulta lähtien useasti kiertävien taidemyyntinäyttelyiden ilmoituksissa. Ostava yleisö siis arvosti Meurosen teoksia, ja ne päätyivät suomalaisten kotien seinille. Myös viralliset taiteenostajat hankkivat Meurosen teoksia. Valtion taideteoskokoelmassa on neljä 1970-luvun puolivälissä hankittua akvarellia. Lisäksi Meurosen töitä on kotimaisten taidemuseoiden kokoelmissa ja julkisyhteisöillä aina Tokion ja Hafnarfjördurin kaupunkeja myöten.

Meuronen toimi aktiivisesti Hämeenlinnan Taiteilijaseurassa. 1960-luvulla keskeiseksi tavoitteeksi tuli taiteen Helsinki-keskeisyyden rikkominen. Siihen sopivaksi toimintamuodoksi koettiin ympäri Suomen järjestettävät kesänäyttelyt. Meuronen oli mukana organisoimassa Suomenselän näyttelyä Ähtäriin kesäksi 1970. Sen pohjalta syntyi vuosittainen Pirkanpohjan kesänäyttelyperinne. Näissä näyttelyissä Meuronen oli mukana aina kesään 1984 saakka. Sen jälkeen hän oli muutamia vuosia mukana Pyhäniemen kartanon kesänäyttelyissä. Vuoden 1980 Pirkanpohjan näyttelystä Irmeli Paavola kirjoitti: "Egon Meuronen on löytänyt maisema-akvarelleihinsa uuden entistä lämpimämmän väriasteikon."

Meuronen oli 1973 mukana perustamassa Ars-Häme-yhdistystä. Sen tarkoitus oli toiminnallaan tukea ja edistää kantahämäläisen kuvataiteen ja ammattitaiteilijoiden asemaa. Yhdistys järjesti jäsentensä töitä esitteleviä näyttelyitä niin koti- kuin ulkomailla. Sen myötä Meurosen teoksia oli 1983 esillä Tukholmassa. Toki Meurosen töitä oli nähty jo aikaisemmin ulkomailla, ensimmäisen kerran 1964 Länsi-Saksassa. Sarjakuviakin oli esillä kansainvälisessä sarjakuvanäyttelyssa Pariisissa 1972. Lisäksi Meurosella oli yksityisnäyttely 1985 Genevessä ja 1988 Kööpenhaminassa.

Meuronen joutui 1980-luvun lopulla epäonnistuneen leikkauksen vuoksi pyörätuoliin. Hänelle myönnettiin taiteilijaeläke 1987. Aktiivinen taiteentekeminen kuitenkin jatkui. Jo vuodesta 1974 hän oli osallistunut kuvataiteilijaseniorien näyttelyihin, jotka myöhemmin muuttuivat Seniorien Salongeiksi. Niissä hän oli mukana vuosituhannen vaihteeseen saakka. 80-vuotisnäyttely järjestettiin Lahdessa 2002. Tärkeämpi taiteilijalle itselleen oli edellisenä vuonna Vaasan Mikolan akvarellimuseossa pidetty Suomen ensimmäinen valtakunnallinen akvarellitaiteen näyttely "Vesi-väri-valo". Lahden näyttelyn arvioissa summattiin, että Meuronen "on kuvannut suomalaista maisemaa käyttäen niukinta mahdollista arsenaalia" ja hänellä oli "vihjauksenomainen, japanilaista piirrosta lähestyvä tyyli".

Vanhemmiten Egon Meurosen itsekritiikki töitään kohtaan kasvoi. Yksityisnäyttelyjen määrä väheni ja väheni. Meuronen lahjoitti 2004 Hämeenlinnan taidemuseolle 30 työtä taiteilijauransa eri vaiheista. Töistä järjestettiin retrospektiivinen "Luonnontunteiden tulkki" -näyttely 2012. Meuronen kuoli maaliskuussa 2005 Hämeenlinnassa.

Egon Engelbrekt Meuronen S 19.12.1922 Viipuri, K 30.3.2005 Hämeenlinna. V työnjohtaja Otto Meuronen ja ompelija Aino Paronen (aiemmin Haili). P 1952 - perushoitaja Elli Hepola S 1922, K 2014, PV kalastaja-maanviljelijä Jaakko Hepola ja emäntä Anna. Lapset: Juha S 1952, taidemaalari; Marja (Mikkola) S 1954, kiinteistöalan yrittäjä.

URA. Taideteollinen keskuskoulu 1936 - 1945.

Sarjakuvantekijä 1943 - 1965; Hämeen Sanomien mainospäällikkö 1965 - 1983; taiteilijaeläke 1987 - .

Taidemaalari 1954 - .

Jäsenyydet: Hämeenlinnan Taiteilijaseura, varapuheenjohtaja 1978 - 1980; Suomen Taidemaalariliitto; Kuvataiteilijaseniorit.

Kunnianosoitukset: Kolmas palkinto Hämeenlinnan kaupungin seinämaalauskilpailussa 1961 (lunastettu ehdotus Siniviiri); Suomen sarjakuvaseuran Puupäähattu-palkinto 1996. Kunniajäsen: Ars-Häme, Hämeenlinnan Taiteilijaseura, Toijalan Kuvataiteilijat.

TEOKSET. Sarjakuvat: Asarias Ahtopaine // Ilmailu 1943 - 1944; Syöksypommittajat // Helsingin Sanomat 1943 - 1944; Tohtori X // Piirtopalat 1945; Tiedustelija Haukansilmä // Kimmo 1948; Into Ilves // Helsingin Sanomat 1949 - 1956; Saku // Ilta-Sanomat 1950 - 1952, 1954 - 1959; Muukalainen // Lukemista kaikille 1951; Välskärin kertomuksia // Helsingin Sanomat 1956 - 1960; Esa Ahto // Helsingin Sanomat 1960 - 1965.

Kirjankuvituksia: A. Ennala, Hopeakielinen harppu. 1955; R. Kilpi

Julkisia taideteoksia: Uusi aamu. 1967, Hattelmalan sairaala, Hämeenlinna; Harras kulkue ja Sininen talvi. 1969, Janakkalan virastotalo; Sininen Vanajavesi, Kanta-Hämeen keskussairaala, Hämeenlinna; Samuli Paronen. 1972 - 1986, Riihimäen kirjasto, Riihimäki.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS. Akvarelli : vesi - väri - valo : akvarellitaiteilijat kertovat työstään. 2000; K. Kaila, Maamme taiteilijoita, osa 17 // Suomen Kuvalehti 11/1983; Laikku 05 : kotimaiset kuvasarjat 1900 - 1945. 2005: P. Kemppinen, Egon Meuronen; Taiteilijan muotokuva : Hämeenlinnan Taiteilijaseura 1948

- 1998. 1998: T. Heinänen, Egon Meuronen – vesivärin taikuri Hämeenlinnasta; R. Valta, Välskärin kertomuksia // Kvaak.fi 3.3.2018 // saatavissa: http://www.kvaak.fi/index.php?articleID=2509.